

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา ส๒๒๑๐๔

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย
สมัยธนบุรี

ครูผู้สอน ครูชิวากร จวบรัมย์

ครูอาทิตย์ ชัยเทพา

เรื่อง ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย สมัยธนบุรี

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านความรู้

๑. อธิบายความหมายของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในสมัยธนบุรีได้
๒. ยกตัวอย่างของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่พบในสมัยธนบุรีได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านทักษะและกระบวนการ

๑. วิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยของการได้มาซึ่งภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในสมัยธนบุรีได้
๒. อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในสมัยธนบุรีได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านคุณลักษณะ

เห็นคุณค่าและกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติ

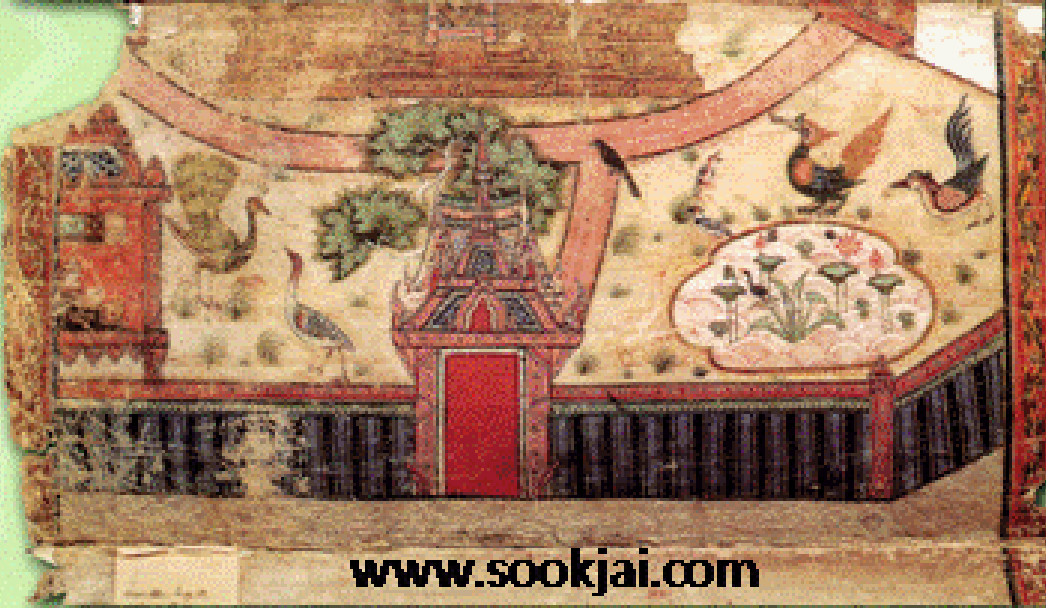
กิจกรรมอภิปรายร่วมกัน

ทบทวอนบทเรียน

สมุดภาพไตรภูมิฉบับกรุงธนบุรี

www.sookjai.com

สมุดภาพไตรภูมิ
ฉบับกรุงธนบุรี

มหานครนิพพาน

มหานครนิพพาน ตามคติมหายานเรียกว่าเมืองสุขาวดี มีพื้นแผ่นดินเรียงรายด้วยทรายแก้ว สระโบกขรณี บริบูรณ์ด้วยน้ำเย็น เต็มไปด้วยดอกบัวบานอยู่มีชาติ หมู่แมลงภู่งูเคล้าเกสรบัว และหมูนกยูง นกกระเรียน นกจากพราศ และราชหงส์แดง ราชหงส์ขาว มาร้องไห้เพราะทุกเมื่อ

ภาพของสมุดภาพไตรภูมิ เป็นหนังสือสมุดไทยขาวที่ทำจากเยื่อเปลือกข่อยเนื้อดี มีสีขาวยตามธรรมชาติของเยื่อเปลือกข่อย ซึ่งเป็นสมุดไทยที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติ สำหรับเขียนเรื่องไตรภูมิ จึงกำหนดเรียกชื่อสมุดใหญ่ขนาดนี้ว่า **สมุดไตรภูมิ**

สวรรค์ชั้นดาวดึงส์

บุคคลผู้ใดคำรพยำเกรงบิดามารดาผู้เฒ่าผู้แก่ในตระกูลแห่งตน และมีได้ตระหนี่อินดีในที
บริจาทาน แลประกอบไปด้วยความอดกลั้นความโกรธเสียได้ ผู้นั้นได้เกิดในดาวดึงส์สวรรค์

บันทึกแบบพุทธคักราชและจุลคักราช
และยังสอดแทรก สารสะท้อนสภาพ
สังคมอันเป็นภูมิปัญญาของบรรพชน
ด้วยสีเส้นและลวดลายจิตรกรรมแบบไทย
ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมของ
ไทยให้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์
และโบราณคดี

ใบความรู้ เรื่องภูมิปัญญาชาวกรุงธนบุรี

๑. สมุดภาพไตรภูมิฉบับกรุงธนบุรี

เป็นหนังสือสมุดไทยที่ทำจากเยื่อเปลือกข่อยเนื้อดี มีสีขาวยตามธรรมชาติของเยื่อเปลือกข่อย ขนาดกว้าง ๓๐ เซนติเมตร ยาว ๕๒ เซนติเมตร หนา ๑๐ เซนติเมตร ซึ่งเป็นสมุดไทยที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติ สำหรับเขียนเรื่องไตรภูมิ จึงกำหนดเรียกชื่อสมุดใหญ่นี้ว่าสมุดไตรภูมิ ตามประวัติกล่าวว่า เป็นสมบัติเดิม ของหอสมุดแห่งชาติ มีข้อมูลในบานแพนง บอกทั้งอายุของต้นฉบับว่าเป็นของที่สร้างในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจริงโดยศักราชที่ปรากฏ ทั้งยังบันทึกแบบพุทธศักราชและจุลศักราช ซึ่งเป็นศักราชที่นิยมใช้สืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาประกอบไว้โดยละเอียดให้สามารถสอบทานได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้บันทึกภาพเล่าเรื่องในไตรภูมิให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมแล้ว ยังสอดแทรกสาระสะท้อนสภาพสังคมอันเป็นภูมิปัญญาของบรรพชนด้วยสีสันและลวดลายจิตรกรรมแบบไทย ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมของไทยให้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี สมุดภาพไตรภูมิฉบับกรุงธนบุรีเล่มนี้ จึงนับเป็นของชิ้นเอกฉบับสำคัญของกรมศิลปากรและของประเทศไทยด้วย

ที่มาของข้อมูลและรูปภาพ

กลุ่มเผยแพร่ฯ กรมศิลปากร. (๒๕๕๙).

ภาพสมุดภาพไตรภูมิฉบับกรุงธนบุรี.

สืบค้นเมื่อเมื่อ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๕

จาก,

https://web.facebook.com/prfinearts/posts/1157420880992021/?_

ใบความรู้ เรื่อง “ภูมิปัญญาชาวกรุงธนบุรี”

กิจกรรมกลุ่ม

แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม จำนวน ๔ กลุ่ม
จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษา
ภูมิปัญญาไทยสมัยธนบุรี ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ นาฏดุริยางค์

กลุ่มที่ ๒ จิตรกรรม

กลุ่มที่ ๓ งานช่างฝีมือ

กลุ่มที่ ๔ วรรณกรรม

ละครหลวงกรุงธนบุรี	ห้องพระโรง พระราชวังเดิม	กฤษณาสอนน้อง คำฉันท	รามเกียรติ์ ๔ ตอน
การแสดงรามเกียรติ์	พระแท่นสำหรับทรง เจริญวิปัสสนา	ลิลิตเพชรมงกุฎ ของหลวงสรวิชิต	พงศาวดารกรุงธนบุรี ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม)
การเขียนด้วยสีเรื่องราว นรกสวรรค์-ความดี ความชั่ว	พระแท่นบรรทมของ สมเด็จพระเจ้า กรุงธนบุรี	สมุดภาพไตรภูมิ	นิราศกวางตุ้ง

นาฏดุริยางค์

ได้แก่ ละครหลวงกรุงธนบุรี
การแสดงรามเกียรติ์

จิตรกรรม

ได้แก่ สมุดภาพไตรภูมิ,
การเขียนด้วยสีเรื่องราวนรกสวรรค์-
ความดี ความชั่ว

ช่างฝีมือ

ได้แก่ พระแท่นบรรทมของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี, พระแท่นสำหรับทรงเจริญวิปัสสนา, ท้องพระโรงพระราชวังเดิม

วรรณกรรม

ได้แก่ กฤษณาสอนน้องคำฉันท์,
ลิลิตเพชรมงกุฎของหลวงสรวิชิต,
นิราศกวางตุ้ง, พงศาวดารกรุงธนบุรี
ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม),
รามเกียรติ์ ๔ ตอน

ใบกิจกรรม สืบสานภูมิปัญญาชาวกรุงธนบุรี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกภูมิปัญญาของชาวกรุงธนบุรีมา ๑ อย่างและเขียนอธิบายตามข้อหัว
พอสังเขป

หัวข้อ.....

ภาพตัวอย่างภูมิปัญญา

คำสำคัญที่เกี่ยวข้อง

สมาชิก

สืบสานภูมิปัญญา ชาวกรุงธนบุรี

เพราะเหตุใด จึงเกิดภูมิปัญญาที่เน้นไปทาง พระพุทธศาสนาในสมัยธนบุรี

เนื่องจากอาณาจักรธนบุรีเป็นราชธานีใหม่ จึงต้องมีการรวบรวม
ความศรัทธาและความเชื่อจากศูนย์รวมจิตใจอย่างศาสนาจึงปรากฏ
ภูมิปัญญาที่มีความประณีตหลายชิ้น อีกทั้งพระมหากษัตริย์และ
ราษฎรไทยได้สร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าให้กับสังคมทั้งด้านการเมือง
การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ตลอดจนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอันส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้า
ของธนบุรีที่มากขึ้นตามลำดับ และสืบทอดให้เห็นจนถึงปัจจุบัน